

TŁUMACZENIE OPISÓW BADAŃ DIAGNOSTYCZNYCH W MEDYCYNIE

Mariusz Górnicz, mgornicz@uw.edu.pl

IKSI UW

www.iksi.uw.edu.pl

BIBLIOGRAFIA

- *Angielskie ekwiwalenty wyrazu 'badanie' w tekstach medycznych*, LINGUA LEGIS 18
- *Tłumaczenie kart informacyjnych leczenia szpitalnego na język angielski*, LINGUA LEGIS 19
- Paulina Pietrzak, *Stylistic aspects of English and Polish medical records. Implications for translation*, Journal of Specialised Translation (JosTrans), nr 23
- M. Górnicz, *Hipertematy a szyk zdania w polskich tekstach specjalistycznych* [w] M. Kornacka (red.) *Spójność tekstu specjalistycznego*

KORPUS

- AntConc 3.4.4w (Windows), autor: Laurence Anthony
- 113 opisów badań diagnostycznych w j. polskim
- W tym: 90 opisów badań obrazowych (RTG, USG, TK, MRI, PET-CT) i endoskopowych (gastroskopia, bronchoskopia)
- Badanie hist.-pat., spirometria

1. Orzeczenie

- Zwykle bez orzeczenia w j. polskim

Trzustka niepowiększona, bez zmian ogniskowych. Przewód Wirsunga nieposzerzony.

Śledziona niepowiększona, bez zmian ogniskowych.

Nerka prawa z cechami podwójnego UKM i podwójnymi moczowodami. W górnej części nerki prawej lita zmiana o niskiej gęstości, wzmacniająca się niezbyt silnie po kontraście, z kilkoma przegrodami wewnątrz, o wymiarach ok. 90x72x70 mm, uciskająca poszerzone kielichy. Dolna część nerki o nieposzerzonych kielichach i miedniczce, bez kamicy, z oddzielnym moczowodem.

(o niskiej gęstości, hipodensyjna = low-density, hypodense)

Frekwencja z korpusu

- Najczęstsze wyrazy: w, mm, i, bez, o, do, z
- Najczęstsze wyrazy znaczące: zmian, węzły, chłonne, płuca, lewej/prawej, nerki

WYRAZY PEŁNIĄCE FUNKCJE ORZECZENIA LUB ORZECZNIKA W ZDANIACH TYPU „W X jest Y”, „X zawiera Y”

- **jest, są** 30+7 „opisywane zmiany zlokalizowane są dość głęboko”
 - **widoczne** 23 (w tym **+jest/są** 7) „widoczne elementy kostne bez cech złośliwej przebudowy”
 - **widoczny** 15, **widoczna** 14, **widocznych** 14 (w tym 12 **bez widocznych**)
 - **uwidoczniono** 19 (w tym 13 **nie uwidoczniono**), **nie znaleziono**, **nie wykryto**
 - **stwierdza się** 16 (w tym 14 **nie stwierdza się**, 2 we wnioskach: „w porównaniu z badaniem z... stwierdza się”)
 - **nie stwierdzam** 2, **stwierdzono** 12 (w tym 7 **nie stwierdzono**)
 - **wykazuje** 7 (w tym 4 **nie wykazuje**), **nie wykazano** 5, **nie wykazują** 3 - „trzustka wykazuje niejednorodną amplitudę echa”

 - **z cechami** 6 („wątroba z cechami stłuszczenia mięszu”)
 - **cech** 39 („trzustka bez cech obrzęku”, „cech... nie stwierdzam”)
 - **obecności** 6, **obecność** 4, **obecny** 3 („nie stwierdza się obecności...”, „stwierdzono obecność”, „w odległości 39 cm od siekaczy do wpustu obecny naciek...”)
 - **widać** 2
- 1-2 na opis
- **zawiera, przylega, odpowiada**

2. Podmiot

- Polski – zwykle z nazwą narządu/struktury na początku, często bezpodmiotowe:

w seg. 7 wątroby stwierdza się / widoczna...

Wątroba o wydłużonym prawym płacie

Rzadziej: Zwapnienia w ogonie trzustki

- Angielski: **PRzeP** (pierwszy rzeczownik podmiotem): *Segment 7 of the liver contains...*
- Lub podmiot zdania polskiego -> podmiot zdania angielskiego – przedimek!
- *A can be seen/is identified in*

Angielski – czas i struktura zdania

- Angielski – czas teraźniejszy, czasem bez orzeczenia (**is** jest wśród najczęstszych słów w korpusie angielskim)
- Opis procedury badania w Simple Past: „...*images were acquired*”
- *there is...* także z imiesłowem biernym: *there is a mass identified in the....*
- *...can be seen..., ...are found..., ... are identified...*
- *An opacity can be seen in....*
- *The liver shows/demonstrates/contains...*

3. Sposobiki na przysłówki

- obwodowo, dośrodkowo, pośrodkowo, przyśrodkowo,
- przysercowo, przyudowo, okołomózgowo, przynaczyniowo, podtorebkowo, podrzępkowo, przyrzepkowo, podopłucnowo, nadprzeponowo, podprzeponowo, przykręgosłupowo, podkorowo, nadwpustowo, zakątniczo, przedtchawiczo, okołotchawiczo, przytchawiczo

Podopłucnowo widoczny guzek

Przynaczyniowo, w oknie aortalno-płucnym, przedtchawiczo widoczne są zmiany węzłowe,

Blizna pooperacyjna środkowo w powłokach podbrzusza [in the hypogastric wall]

Podopłucnowy=subpleural, nadnamiotowy=supratentorial, zakątniczy=retrocaceal

- *A nodule can be seen subpleurally. A subpleural nodule is identified.*
- *along blood vessels, in the aorto-pulmonary window, anterior to the trachea...*
- strzałkowo

kanał kręgowy od 11mm strzałkowo = w wymiarze strzałkowym = in the sagittal dimension

- wodonerczowo

Wodonerczowo poszerzony ukm nerki prawej

The pyelocalyceal system of the right kidney is distended, suggestive of hydronephrosis

4. Inne sposoby 1

- **W zakresie....**
- *Wątroba powiększona w zakresie lewego płata – The liver has an enlarged left lobe*
- *W pozostałym zakresie obraz głównych naczyń w normie - Otherwise...*
- *Poza tym w zakresie mózgowia innych zmian ogniskowych nie... - no other focal abnormalities were visualised/identified within the brain*
- *do rozważenia ponowna ekspozycja, w zakresie możliwym do oceny jamy opłucnej*
- *Kości w badanym zakresie bez cech meta.*
- *Wątroba w uwidocznionym zakresie bez zmian ogniskowych.*
- *W układzie kostnym i nadbrzuszu w zakresie badania.*
- *Narządy nadbrzusza w zakresie objętym badaniem bez zmian patologicznych*
- *Trzustka w widocznym zakresie normoechogeniczna niepowiększona*
- *Pęcherz moczowy w widzialnym zakresie o gładkich zarysach dobrze wypełniony.*
- in the area visualised/investigated

4. Inne sposoby 2

- **Zmiana o charakterze** włóknistym, neo, łagodnym, meta,
Fibrotic, neoplastic, benign, metastatic lesion

w prawym dole biodrowym widoczna jest zmieniona tkanka tłuszczowa
na poziomie śródpiersia, węzł istotnie powiększonych, zmienionych węzłów nie stwierdzono
w ogonie i we wnętrzu śledziony zmieniony obraz tkanki tłuszczowej

Patologiczne zmieniona lewa gałąź żuchwy

abnormal, of abnormal appearance, appearing abnormal

błona śluzowa oskrzela do płata górnego zmieniona zapalnie rozpalniona

showing/demonstrating inflammatory changes,

obraz węzła chłonnego zmienionego odczynowo.

po stronie prawej pojedynczy większy zmieniony odczynowo węzeł

showing reactive change(s), reactive lymph node

- **W rzucie** [3 wymiary -> 2 wymiary]

brak wychwytu w rzucie migdałka lewego

MIEDNICA: podwyższony metabolizm glukozy w rzucie odźwiernika żołądka/opuszki dwunastnicy

Guzek 6 mm w rzucie przedniego odcinka żebra VI

In the projection of

- Bolesność w rzucie pęcherzyka żółciowego = *tenderness in the gallbladder region/area*

4. Inne sposoby 3 - asekuracja

W obrazie wnęk i śródpiersia struktur patologicznych nie uwidoczniono – no pathological structures are revealed in the hili and mediastinum

Węzły chłonne bez cech patologii w obrazie CT

trzustka i śledziona prawidłowe w obrazie CT bez ognisk patologicznego metabolizmu

Nadnercza i nerki w obrazie TK bez zmian.

wątroba bez zmian w obrazie TK

X appears normal/intact (on CT)

Trzustka usg bez zmian = *The pancreas is sonographically normal*

Najpewniej 17 (prawdopodobnie/y/a 6)

Bez **widocznej** ilości płynu, bez **widocznej** patologii

O cechach (wątroba o cechach stłuszczenia) = *showing evidence of*

Odpowiada („obraz TK odpowiada naczyńniakowi”, „zmiany, która odpowiada gruczolakowi”)
is consistent/compatible with/corresponds to

trzustka wykazuje niejednorodną amplitudę echa = the pancreas is heteroechoic / shows a heterogeneous echotexture

5. Frazy rzeczownikowe i przymiotniki

- [Pietrzak]

hipoplazja goleni prawej - hypoplastic right crus

The patient was:

- dehydrated,
- anaemic,
- diabetic

Korpusy?

Yes, you can!

- AntConc
- WordSmith
- AntConc: teksty w postaci plików txt, zmienić kodowanie polskich tekstów z ANSI na UTF-8

PET

- Positron Emission Tomography
- Pozytonowa tomografia emisyjna

A PET study/exam/examination - badanie PET

- ^{18}F FDG

Ogniska zwiększonego wychwytu znacznika

O zwiększonym wychwycie znacznika

O wzmożonym metabolizmie

Hypermetabolic, showing increased tracer uptake

SUVmax

Wymiary

12 mm x 33 mm x 18 mm

- Pacjent stoi czy leży?

AP x CC x TR

- AP = anteroposterior = przednio-tylny = sagittal (strzałkowy)
- CC = cranio-caudal („głowowo-ogonowy”)
- TR = transverse = poprzeczny